

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quid extra statum innocentiae possit liberum arbitrium cum solo Dei concursu generali circa actiones singulas, quæ finem supernaturalem non transcendunt. disp. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

martyribus, per quam non solum perseverare poterunt, sed re ipsa diuturnum fortissimumque pro Christo bellum superaverunt, quam fuerit gratia Adamo collata; per quam licet perseverare poterit, in summa tamen tranquillitate levi admodum tentatione superatus est. Etenim longè maiora auxilia gratiæ necessaria fuerunt martyribus, ut Laurentio, ac Vincentio, ad victorias aded insignes, carne, mundo & diabolo tam acriter oppugnantibus, reportandas, quam fuerint Adamo ad perseverandum sine peccato in tam felici, & tranquillo statu. Atque hoc est quod Aug. de correct. & grat. locis citatis & vult & aperte docet.

DISPUTATIO V.

Quid extra statum innocentie possit liberum arbitrium cum solo Dei concursu generali circa actiones singulas, que finem naturalem non transcendunt.

Conclusio. **V**T ad vires liberi arbitrii in homine, siue in puris naturalibus, siue post naturam lapsam spectato accedamus, sit hæc conclusio. Cum solo concursu generali Dei, absque alio dono vel auxilio gratiæ, potest homo efficere opus bonum morale, quod fini naturali hominis accommodatum, atque comparatione illius sit verè bonum, ac virtutis opus: non tamen quod fini supernaturali sit accommodatum, quodque comparatione illius bonum simpliciter, ac virtutis opus dici queat. Posterior pars dilucida fiet disputatione sequenti: prior verò communis est Scholasticorum, si modo Gregorium Ariminensem, & Capreolum, paucosque alios excipias, qui existimant neque ad id liberum arbitrium habere vires in statu naturæ lapsæ sine speciali auxilio Dei. Est etiam doctrinæ Patrum consentanea, quicquid nonnulli dicant.

Ea verò probari potest, quoniam in homine est lumen naturale ad cognoscendum, quid honestum, decens, & consentaneum rectæ rationi sit, ut experientia ipsa testatur: patetque ex Psalmo 4. vbi cum Propheta præmisisset, *Multi dicunt, quis ostendit nobis bona?* subiungit, *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, quia scilicet ad tui imaginem conditi sumus, quo quid bonum, atque honestum sit, cognoscimus, imò quia id ratione cognoscimus, denotatio à recta ratione culpa est atque peccatum, quo ea dumtaxat ratione carent pueri & amentes dum turpe aliquid committunt, quod inter bonum & malum morale discernere nequeant: cum ergo in multis bonis, ut in honore parentibus exhibendo, in elemosyna pauperi ex commiseratione tribuenda, in soluendo debito coniugali, & in plerisque aliis, quæ ad alias virtutes morales pertinent, non tantum difficultatis experiamur, quin id voluntate amplecti, executioniq; mandare facile possumus: consequens est, ut similia bona moralia solo concursu Dei generali, viribusque naturalibus liberi nostri arbitrii non solum velle, sed etiam efficere possimus. Mirum namque esset, quod ad agendum honestè, tamquam in fine naturalem, esse non conditi, nullum tamè actum honestū viribus propriis, soloque concursu generali Dei possemus efficere.*

Verum respondet Gregorius. Vt eiusmodi opera sint bona moralia, necessarium esse, ut in Deum tamquam in ultimum finem referantur: quod tamen, ut ait, sine speciali auxilio Dei homo præstare non potest. Nihilominus cum vnaqueque vir-

Atus ex suo proprio obiecto, atque sine immediato bonitate morale sibi propriam vendicer, sicut etiam distinctionem à quacumque alia virtute, non verò ex relatione per virtutem superiorem ad finem superiorem, quis non videat necessariam non esse talem relationem, ut actus aliquis bonitatem moralem virtutis, verbi gratia, misericordiam, aut iustitiæ consequatur, sed satis esse, quod virtute ad Deum referatur: quo pacto quemadmodum bona cuncta supapte natura, atque ex præordinatione diuina sunt propter ultimum finem: ita eo ipso quod secundum se sunt volita, sunt virtute volita propter ultimum finem. Adde, cum Deus lumine naturali cognoscatur esse prima causa, & ultimus finis omnium rerum, ut ex Paulo ad Romanos 1. constat: liberum arbitrium ex viribus suis naturalibus, solo concursu Dei generali referre posse huiusmodi actus in Deum ita cognitum: quod satis erit, ut tales actus sint boni moraliter comparatione finis naturalis.

B Confirmatur eadem conclusio ex illo ad Romanos 2. *Cum gentes, quæ legem non habent* (scriptam scilicet) *naturaliter, quæ leges sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis.* Ecce, Paulus naturaliter, hoc est, ex solis viribus naturæ, ait gentes interdum efficere, quæ leges naturalis sunt: quæ planè sunt bona moralia fini naturali accommodata.

C Conclusionem nostram aperte affirmat Augustinus seu alius eius operis autor, Hypogn. lib. 3. vbi cum docuisset primum parentem in statu innocentie habuisse plenam libertatem, etiam ad bonum supernaturale, vitamque æternam promerendam & sequendam: hanc autem libertatem ad bonum sibi & nobis perdidisse: per Christumque nos consequi auxilia & dona gratiæ ut huiusmodi bonum facere possimus, ita concludit: *Esse fatemur liberum arbitrium in omnibus hominibus, habens quidem iudicium rationis, non per quod sit idoneum, quæ ad Deum pertinent, sine Deo, aut inchoare, aut certe peragere: sed tantum in operibus vite presentis, tã bonis, quam etiam malis. Bonis dico quæ de bono natura oriuntur: id est, velle laborare in agro, velle manducare, & bibere: velle habere amicum: velle habere indumenta: velle fabricare domum: velle ducere, pecora nutrire, artem discere diuersarum rerum bonarum: velle quicquid bonum ad presentem pertinet vitam: quæ omnia non sine gubernaculo diuino subsistunt, imò ex ipso, & per ipsum sunt, vel esse coeperunt: malis dico, ut velle idola colere, velle homicidium, &c.* Hactenus ille. Cum autè non neget hominem per liberum arbitrium sine speciali auxilio gratiæ posse velle comedere, quantum recta ratio dicitur, & prout dicitur recta ratio, imò id aperte confiteatur: quandoquidem quando committio limites rationis transgredere, inter mala esset computanda: planè confitetur sine auxilio gratiæ posse à nobis exerceri hoc opus temperantiæ, & alia opera moraliter bona fini naturali solum accommodata, maxime cum dicat liberum arbitrium sine gratia posse velle quicquid bonum ad præsentem pertinet vitam, solumque excludat bonum, quod ad Deum (ut finis scilicet est supernaturalis) pertinet, quod planè bonum supernaturale esse debet, aut certè per bonum aliquod supernaturale ad ordinem bonorū supernaturalium eleuatum. Eandem conclusionem apertius adhuc affirmat idem Augustinus lib. de spiritu, & litera cap. 28. iunctis præcedentibus & sequentibus, vbi licet ostendat, nos per gratiam Christi iustificari, efficereque bona opera, & neque per legem naturalem, neque per scriptam esse iustitiam, ait ta-

men

Gregorius
responsio.
Consulatio.

men per peccatum non usque adeo extinctam esse imaginem Dei in nobis, quin etiam dum in peccato sumus, & male vivimus, possimus efficere bona aliqua opera iuxta testimonium ad Rom. 2. supra citatum. Vnde ait: *Sicut non impediunt a vita aeterna iustum quaedam peccata venialia, sine quibus haec vita non ducitur: sic ad salutem aeternam nihil prosunt impio aliqua bona opera, sine quibus difficillime vita cuiuslibet pessimi hominis inveniunt.* In eadem conclusionem videtur inclinare Concilium Tridentinum sess. 6. canone 1. ubi satis innuit, esse posse bona opera moralia, quae fiant per solam vim naturae humanae, vel per legis doctrinam: eum definiat illa non satis esse ad iustificationem, absque diuina per IESUM CHRISTUM gratia.

DISPUTATIO VI.

Utrum liberum arbitrium cum solo concursu Dei generali aliquid possit, quod ad supernaturalem finem conducatur.

Conclusio. Liberum arbitrium, sine speciali auxilio aut dono supernaturali Dei, nihil potest fini supernaturali quo modo commensuratum.

Disputatione praecedente dictum est de viribus arbitrij nostri cum solo concursu Dei generali ad actiones bonas moraliter, quae finem naturalem non transcendunt, idque siue in puris naturalibus, siue in statu naturae lapsae consideretur. Quod verò ad actiones atinet quae ad finem supernaturalem, tanquam illi in suo ordine & gradu proportionatae, conducunt, sit sequens conclusio.

Liberum nostrum arbitrium cum solo concursu Dei generali nihil efficere potest, non solum quod vitam aeternam, aut gratiae incrementum promeretur, sed neque quod, tanquam ordinem ad finem naturalem transcendens, commensuratum cum fine supernaturali aliquo modo sit, etiam tanquam remota dispositio ad gratiam, tam ex parte voluntatis, quam intellectus: sed ad id omne indiget auxilio & ope supernaturali, vel per influxum Dei immediatum, vel per habitum supernaturalem ad eam rem collatum. Quare cum post peccatum primorum parentum statuerit Deus nihil horum, quae ordinis sunt supernaturalis, atque ad finem supernaturalem peculiariter ordinantur, conferre hominibus, nisi meritis Christi, necessarius fuit nobis Christus, tanquam redemptor, ut haec omnia nobis conferrentur, possemusque coram Deo sempiternam felicitatem promereri.

Redemptoria necessitas.

Conclusio est de fide directò pugnans cum errore Pelagij, quam plurimis in locis demonstrat Augustinus ex Scripturis sanctis aduersus Pelagianos, contendens primum parentem per peccatum amisisse toti generi humano omne bonum ordinis supernaturalis, & ob id libertatem operandi quicquid, tanquam transcendens limites boni naturalis, ad finem spectaret supernaturalem, etiam si dispositio remota, nisi dono, aut auxilio supernaturali Dei ad id adiuuaretur: quemadmodum adiuuatur auxiliis & donis, quae nobis per Christum conferuntur.

Primum conclusiois fundamentum.

Duo verò sunt propositae conclusionis fundamenta. Primum est, purè naturalia non habere commensurationem & accommodationem ad sempiternam felicitatem, & ob eam causam Deum ad illam exegisse, tam in Angelis quam in hominibus, media supernaturalia, tunc ex parte intellectus, tunc ex parte voluntatis, quae proinde ex suis tantum viribus nullo modo poterunt habere, sed ex dono & auxilio Dei. Quo posito fundamento notissimum est, liberum arbitrium, non solum si spectetur in homine còdito in puris naturalibus, aut in statu naturae lapsae: sed etià si spectetur in

Naturalia commensurationem non habent ad sempiternam felicitatem.

A Adamo cum sola iustitia originali praescindendo à gratia & omni alio dono supernaturali, aut in Angelo condito in puris naturalibus cum solo concursu generali, nihil omnino eorum, de quibus liberum arbitrium ita spectatum nihil potest, quod limites operationis ac rei naturalis transcendat: ea autem, de quibus conclusio agit, res sunt supernaturales. Quare prior pars conclusionis propositae vera est, intellecta tam de Angelis in puris naturalibus conditis, quam ab Adamo condito cum sola iustitia originali absque gratia, & aliis donis supernaturalibus. Licet enim iustitia originalis donum esset supernaturale, quia tamen eò solum spectabat, ut vires nostras sentientes cohiberet, nosque ab interitu, morbis, membrorum defatigatione, caeterisque huius vitae miseris immunes redderet, ut sine vlla difficultate, & per quantumvis temporis spatium continere se posset homo in officio: sane non tribuebat vires ad faciendum opus aliquod, quod vires naturae excederet, sed solum ad perseverandum sine vllò defectu in bono naturali recte rationi consentaneo. Vnde Aug. in Enchiridion cap.

B 105. ait, *Quamuis sine gratia neque tunc (in statu felicitatis innocetiae) vllum meritum esse possit.* Secundum fundamentum est, Deum tam Angelis, quam primo parenti contulisse dona & media supernaturalia, quibus vitam aeternam per suum liberum arbitrium poterunt viterius promereri, ut pro ratione meritorum cuiusque ad maiorem vel minorem beatitudinem promouerentur, donòque iustitia originalis ita corroborasse debilitatem homini innatam ad perseverandum in operatione secundum rationem, ut penè parem Angelis ea in parte cum effecit: at verò Angelis ita dona & media supernaturalia ad vitam aeternam promerendam contulisse, ut qui sua culpa semel ea amitteret, nunquam amplius possent eadem recuperare: primo autem parenti, & in illo posteris, ita haec ipsa donasse, ut si peccando ea amitteret, nunquam deinceps posset ea recuperare, nisi per merita alicuius, qui ex condigno pro peccatis generis humani satisfaceret, & dona illa coram Deo verè ac proprie promeretur.

C Cum Pelagius à primo fundamento discesserit, dum arbitrius est solas vires naturales liberi arbitrij satis esse, tum ad promerendam vitam aeternam, tum etiam ad obtinendam, & impetrandam per poenitentiam veniam peccatorum, si quae homo sua culpa commisisset, necessarium illi etiam fuit à secundo fundamento, atque à tota conclusionis proposita discedere, asserereque nullum nisi se peccatum, quod origine traduceretur ad posteros: Adamumque similiter fuisse moriturum, si non peccasset, & Christum non redemptorem generis humani, sed doctorem solum, ac legidarum extitisse, satisque esse vires naturales liberi arbitrij, tum ad credendum, ut oportet ad salutem, omnia quae per Christum & alios à Deo nobis reuelata sunt, tum etiam ad implendum ea omnia, quae nobis praecipia sunt, & ad superandas, ac vincendas tentationes & difficultates omnes, quae nobis impedimento esse solent, ne eum finem assequamur, tum denique ad obtinendam vitam aeternam, quae omnia planè Scripturas sacras, & fidè Catholicam magna ex parte evertunt, ut Augustinus, alique Patres variis in locis late, praclareque demonstrant. Quia verò institutum nostrum hoc loco non est de his disserere, eum alibi suas proprias habeant sedes, sed solum ex his ea perstringere, quae necessaria videntur.

D **E** **F**

MOLLINA
D. V. I.